

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 82 (12172) 1983 чылдың апрель 8, пятница 1983 чылда үндөзүлгөттүгүш Өртүз 3 коп.

ЧААГАЙЖЫДЫЛГА БОЛГАШ СОВЕТТЕР

Мугур-Аксы суурнуң чаагайжыдылганың дугайында айтырдыгы Наргы кедээ Сөвединиң куускомунуң хуралдарында бо-ла чугалажыр. Ону чугалажыр мурнунда кууском даргазы О. Ч. Очур-оол баштаан депутаттар суурже үнүшкүннерин кылып, кудумчуларның арыг-шеверин, тараан ыяштарның байдалын хынап көрүп алыр.

Депутаттарның эскерген чептестери кайы бажында азы кудумчулар бар болдур, оң агитквартираларың ууртунчуларын кууском хуралыңча чалааш, чептестери эдерин да-рый негеп, ол талазы-биле даалгаларны берип, хуусаазын айтып, боттук дузаны чедирип турар.

Ажылды мынчаар организаастарын оң кедээ Совет сөөлү дөрт чылдың дүргүзүндө донтоамал практикалап келген. Оң түңнели эки болуп, 1981 чылда РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң шилчир Кызыл тугу-биле шаңнаткан, а Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш профбөлчөүлелдиң шилчир Кызыл тугун 1980 чылдан бээр чыл саанында чалап ал келген. Уң кедээ Со-веттин депутаттарының идеялык чөргү чүгүс суур чаа-гайжыдылганы экинчидеринге эвес, оң десиксизинде турар ССРЗ-ниң 60 чылы аттыг советтук планның оонаал-дарын кууседиринге база идиглиг болуп турар.

Республиканың хоорай, суурларының чаагайжыдылганы болгаш ногаанчыдылганы партия, совет база ажил-агый ор-ганының хун бүрү контролонда. Эртпур беш чыл-дың баштайгы ий чылында бо херекке 9 миллион рубль чарыгдатынган. Оң түңнелинде бистин хоорайлары, суурлары, кудумчулар, чонкун чаагайжыдылганы. Респу-бликаның кедээ черлеринге чүгүс черчер Советтериниң шу-гуну-биле безин 95 муң дөрбелчин метр орутку болгаш тро-турын туткан, 300 муң дөрбелчин метрин септэн. Оң аңгыда дыка хей суурларже кирер оруттар асын дерип наастаан, кудумчуларны, төвүгүнү тураскаалдарын кылып кааны көрүштүгү, ажилчы чоннарның дыштаныр черлерин майда-даа чаагайжыткан.

Бо ажилга улус депутаттарының черчер Советтериниң куускомнары улуз ролду ойнар турар. Чаагайжыдылга айтырын сессияларга, кууском хуралдарында, куш-ажил-чы коллективтерге, чонкун чурттап турар чериниң азы-биле болгулаан хуралдарга чугалажыр турар. Эң эки чаа-гайжыдылганы суур дээр социалисттик чарыш республикада чаагылчкан. «Улгерлиг кудумчу дээр», «Улгерлиг бажы дээр», «Улгерлиг клуб дээр», «Улгерлиг агитквартира дээр» социалисттик чарыш база дээрлик чөргү турар.

Чаагайжыдылганы база ногаанчыдылганы бедик деңгелге тургузар дээр ажилды эки чөргү турар кедээ Советтер-ниң чинизинге Хендере кедээ Советти (кууском даргазы Е. Д. Агы) айтып болур. Бедик культурун, улгерлиг көрүмчүлүгү суур дээр көрүлгениң түңнелинде уң кедээ Совет эртен чылдың ийги чартының түңнели-биле рес-публикада бирги чери ап, СЭП обкомун, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң, профбөлчөүлелдиң база ВЛКСМ обкомун шилчир Кызыл тугу-биле шаңнаткан. Чаагай-жыдылганы эки чөргүтканы дээр Кызыл хоорай, Бин-Хем, Эрзин, Кызыл болгаш өске-даа районнар шаңнатканнар.

Чурттакчылыг черлерин чаагайжыдылган дээр донтоамал сагыш салып, ол талазы-биле тодарай ажилдары кылып турар черчер Советтеринге Аксы-Барлык, Бай-Тал, Илчин, Хадын, Балгазын, Алдан-Маадыр болгаш өске-даа кедээ Советтерин хамаарыштырып болур. Оларның десиксизле-ринде суурларның депутаттары чаагайжыдылга база ногаан-чыдылга айтырын боттарының хун бүрү контролондан дү-жүрбей турарлар.

Бистин республиканың найыспалы Кызылды улгерлиг хоорай болдур дээр сөөлү чылдарда эвээр эвес ажил-дар кылдынган. Төл кудумчуларны чарткан, көжүмүш-шин театры, Советтер бажыны, чок гостиница, Чурукчулар бажы-ны дээр шыкшам амыг үеңик негелдезин бугузар наастап кылган туугулар көстүп келгилээр. Найыспалдык чаа дөрт-кү болгаш бешки микрорайондарың бажыңарының ту-дуу доостуру билек чаагайжыдылганы улаштыр чөргү турар. Култураның болгаш дыштанылганы Н. Гастелло ат-тыг паркында эриң ийди чаагайжыттылган. Бо херекке хоорай Сөвединиң чүгүс турар организаацияларында эвес, өске-даа черлерде ажилдап турар депутаттарың киржил-гези улуг.

Ындыг-даа болза, чамдык районнарның суурларында чаа-гайжыдылга болгаш ногаанчыдылга айтыры үеңик негел-дезинге дүүшпес болуп артыпшаан. Чижээ, Хадагайтының кудумчуларында урелин шаткетниктер, херимнер, сыйгалар ыяштар, херим чок бажыңнар бо-ла таварышкылар. Ку-думчулар боттук, оруттар чыл-чылы-биле кылдырмай кел-ген, бажыңнарның даштыкы хевир көрүш чок.

Улуг-Хем районнуң чамдык суурларында байдал база оон дээрдевес. Ылангыя Кызыл-Даг, Арысхан суурларда бажыңнарны үндүрүп-кирер кылдыр тулуп каанынан архи-тектурлук негелдеге дүүшпес. Хос, амыгал чок бажыңнар дыка хей, школа, клуб десиксизинге ногаанчыттырмаан.

Ындыг чептестер Барыш-Хемчиктең Хендере, Дең-Те-резин, Таңдыда Владимировна суурларда база бар.

Бо хүнерде бистин республиканың бүгү ажил-ишчилери ССРЗ-нин составына Тываның эки тура-биле каттышканы-ның 40 чылын уткуурунга белектенип турар. Аңаа уткуш-тур чаагайжыдылга ажилын эң бедик деңгелге тургузар деп эгелзешкиниң Кызыл хоорай, Хөвү-Аксы суур болгаш Шенгээр кедээ Советтери үндүргөн. Ынчангаш чаагайжы-дылга, ногаанчыдылга ажилдары улус депутаттарының хоорай, район, кедээ база суура Советтериниң депутаттарының ницзэңгейиниң төвүнге доктаамал турар укурлук. Бажың-нары, кудумчуларны эң арыг-шевер тургузар, улгерлиг болаулар дээр конкурстары доктаамал организаастап, оң түңнелдерин үргүлчү үндүрер чүгүс. Манса социалисттик чарыш база улуг ролду ойнар. Чаагайжыдылга болгаш ногаанчыдылга кылыры-биле суббониктерин, воскресник-терин депутаттар, өске-даа активтер организаастап, аңаа боттары идеялык киржир укурлук. Бо бүгү ажилдар тус-тус партия организаацияларының дөрт уаутулганы-биле боттарың элар.

Совет Тываның 40 чылын төлөптүг уткуур дээр хоорай, суурларыныкы аман эгеп чаагайжыдыл, улам шикин-чараш болдуралыңар!

КВАРТАЛДЫН АЖЫР КУУСЕТКЕН

В. И. Ленин аттыг «Тыва даг-дүгү» комбинаттың ко-лективни он бирги беш чыл-дың өскө тылының бирги кварталында 3,5 муң хире тонна сорттук даг-дүгүн палдан ажыр бүдүргөн. Комбинаттың директору Юрий Трофимович Комаров.

У д у р т у к ч у г а с ө с

БАШТАЙГЫ БЕЛЕТКЕЛИВИС МЫНДЫГ

Бистин республиканың амыдыралында өөрчүгүс бо-лушкун — ССРЗ-ниң составына Тываның эки тура-биле каттышканының 40 чыл болган оюнче хүнден хүнге чокушалап чөргүс орап бис. Аңаа уткуштур белектел-ген ажилдары чөргүс эгел-зэн. Бистин Кызыл районда Каа-Хем суур Сөвединиң кууском комитети ол байыр-далды төлөптүг уткуур дөрт илан-хемчегтерин кылгаш, амыдылаштан ботландырып эгелзеп.

Суур Сөвединиң депутаттары, улаштыр бугурудаларын хей-пийити организаациялары ол байырдала уткуштур планын оонаалдар, социалисттик хүлээлгелер күүсөдүр-дүгүс кол күчүңгениң угу-ландырып. Бо хүнерде бедиктен социалисттик хүлээл-гелерни кол күчүңгениң угу-ландырып бугурууштур турар. Ылангыя мурунчакы ажилды куш фабриказы, «Кук-Тей» совхоз, ылан ажил-чы чери, септелге-тудуг улаштуу боттарының ар-ка-курдаларынан санап, төрөн Тываның юбилейниң эң-не төлөптүг уткуурунга кандыг салышкыны кирер ажил дээрин баш бугурууштур бо-дап, планнар турар. Устүндө адылгысы мурунчакы бугу-рудалар боттарының сөглөн сөзүңгө ээ болур дээринге чигинип чок. Чүгүс дөргө, бо коллективтер чылда чылые эки көргүзүлгелер чедип ап, бугурукчүгүс ажилдап кел-ген. Оң чинизинге «Кук-Тей» совхозту көрүпсөлдүр. Уң ажил-агый күрүңгөсү сүт, эгт садыр талазы-биле квартал планын ажыр куусеткен, ферма кыптааашкыны чед-дишкенин эртерген. А

куш фабрикасында байдал база эки болуп, чыл, квар-тал саанында планын долдур болгаш ажыр куусеткен кел-ген.

Совет Тываның 40 чылынга уткуштур суур Сөвединиң депутаттарының, куш-ажилчы коллективтериниң бир кол са-гыш салып турар чүгүс бо-ла, чаагайжыдылга айтыры. Оң хүнге уткуштур сууру үлестерин кылдыр тургузар сурулга кижжи бугурууштур мурунча салдынгаш, Тываның Чооду Кыдыскай, Зеленай кудумчулары суурун эң кыл-дык талазында, олап авто-транспорт-даа чөргүрүңгө, чадап кижилер-даа артыжа-рыкка дыка эңок, даштыг, довурактыг, орун оңуга-чыл-гы. Ынчангаш уң кудумчу-ларды укселдээр, асылгыт-деар ажилды ол байырдала чедир доозар укурлук бис.

Суурун кылдында хамаан чок, төвүңдө чамдык бажың-нарың шаткетниктери үрел-лик чок черлер база бар. Оларын бүрүн септештир-дүгүс кылдыр бис. Оон аң-гыда кудумчулар каас-чараш болуш дээр бажыңнарың даштыкы бажыңнарың айл-материялдыг шыгары база план-ныттыңар. Ону ботландыра-рыңгы ар-ка-курдаларынан санап көрүрүсө, юбилейге чедир дыка хей бажыңнары-ның даштыкы шытар ар-а-ныс бар болду. Ынчан суу-руула улам алыр кирер.

Серебрянка хемин кежир чадап улус кылташтар көү-рүңгү кылдыр база негетти-ни турар. Оң чогуңга парк ажилдар сурулга салдынгаш, Уругуларын музика шоло-зы аде кылдыр, ыяштарын, чадап ыяштарын тарып олур-туру, чечек тарыыр хааржан-чыгаштарын белектээр — депутаттарың сурулгазы, Ол ажилдар-биле чергелештир эртер шөлүңүсү туудун кылдыр база көрдүңгө. Бо чыл оң туудун эгелээр бис, а 1984 чылдың октябрга чед-ди ол бүрүн доостур укур-лук.

Суур Сөвединиң депутаттарыңа кырың чакылдар кууседирине база кол күч-чөгөңгени салып бис. Ылан-гыя Кук-Тей ортукам шоло-зы биле уругулар садып ал-гыдип, дөргөчелер — хүн-дүн айтыры. Оон аңгыда чүгүс район төвү эвес, рес-публика найыспалың, оон чогуңда суурларын электи-рик халдырып турар Кы-зыл электир чептештери бистин суурда турар болган-да, оң чарты кылдыр база биске оонажып турар.

Бо бүгү ажилдарың чед-дишкенин ботландырып ко-рууларың тус-тус бугуру-дүгүс, организаациялар, агит-квартиралар болгаш өске-даа коллективтериниң аразыңа социалисттик чарыш улуз ролдуг. Оң негелдериниң ажилдап кылган. Аңаа чиж-жек кылдыр сурулгада округ-тарың аразында Тываның 40 чылынга уткуштур соци-алисттик чарыкың негелде-лерин көрөлдүң.

Чижээ уер мытарын, ча-дап уштарың округ бүрүзү-10 дөстөн эвээр эвести та-рып олутуруң, өг-бүлө бугу-руу бажың чыныга орогору-дугу болуруң, мал-агаң тула-рын чедип алыр. Оң-биле чергелештир хей-пийитиң көрүм-чүрүмүң үрээр чөргү-тү чалайдыр талазы-биле ажилга округтар идеялык ки-рижирин ында айтыкп.

Соңугада округтар ботта-рың хамаарышкан улашту-тарың санитарың бай-далың негелдээр-дыңың ында көрүңгөн.

СЭКП обкомунуң бюрөзү болгаш республиканың Ми-нистрлер Чөвүледи Совет Эвезиниң составына Тыва-ның эки тура-биле кат-тышканының 40 чылынга у-ткуштур фестивал чаралап. Аңаа бот-тызың уран чүгүдүң киржикчилери жанлар айы-биле киржир. Аңаа идеялык киржир дээр Каа-Хем суур Сөведи-ниң хамаатылары бо хүнер-де белектел ажилдарың эгел-зэн. Оон репертуарың ажи-лың чыгарып тургууш, аңаа чүгүс уран чүгүс ажилдары-ның эвес, бугурудаларың, организаацияларың ажил-ишчилериниң аразында уран талаздыг кижилерин иле-редип кириштер дээр ажилды чөргүштур бис.

Республиканың юбилейни-ге уткуштур суур Сөвединиң ол чөргүштур бис бот-хемчег-леринге идеялык киржир болгаш өске-даа активтерини ады-рып чутула. Ындыларга З. Ф. Курганский, Н. С. Чадам-ды, Н. П. Базаркин, П. Ф. Иванов, О. Б. Сымааның болгаш өскелерин да адып болур. Мындыг эштер суур Сөвединиң куускомунуң дай-ныр күжү болуп турда, сал-дыңар сурулга куусеттенир, республиканың юбилейни тө-лөптүг уткуур бис дээринге чигинип чок.

А. САРАПУЛОВ, улус депутаттарың Каа-Хем суур Сөвединиң куус-комунуң даргазы.

ВАРШАВА КЕРЭЭЗИНИҢ КИРЖИКЧИЗИ КҮРҮНЭЛЕРНИҢ ДАШТЫКЫ ХЕРЕКТЕР МИНИСТРЛЕРИНИҢ КОМИТЕДИНИҢ ХУРАЛЫ

ПРАГА. (СЭТА). Ында Варшава керээзиниң кир-жикчизи күрүнелерниң даш-тыкы херектер министрле-риниң комитетиниң хуралы ажыттынгаш.

Хуралдың ажилында БУР-нуң даштыкы херектер ми-нистри П. Младенов, БУР-нуң даштыкы херектер ми-нистри Ф. Пуий, ГДР-ниң даш-тыкы херектер министри О. Фишер, ПУР-нуң даштыкы херектер министри С. Оли-шевский, РСР-ниң даштыкы херектер министри Ш. Ан-дрей, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргасының бирги ораактызы, ССРЗ-ниң даштыкы херектер министри А. А. Громыко, ЧССР-ниң

даштыкы херектер министри Б. Хвиевек олар кириш тур-рар.

Хуралдың киржикчилеринге Б. Хвиевек чүрөттиң ха-мызыдан байыр чедирген.

Политиктиң консультатив-тик комитетин Прага чөвүл-е хуралының ядролуг дайыны баш удур болдурбас, чавыр-лышкыч чөргүдүгүсүлүгү үр-гүдүлээр чөргүдүгүсүлүгү бо-чо-чөсөтти дүжүрениң. Европа дикке болгаш бүгү делегейге айыл чок чорукту бажылаарың болгаш кады ажилдашканы хажгүдери-ниң айтырларың шиптир-дээр-биле Политиктиң кон-сультативтик комитеттиң Пра-га чөвүлс хуралың кир-

гет саналдарын болгаш ини-циативаларын амыдыралга ботландыры-биле холбаш-кан айтырларың чугала-жып көрүп турар.

Найырадыг, бот-боттарың билчириниң болгаш эш хуузу-нуң кады ажилдашканы бажы-ның байдалыңа бооп турар хуралда даштыкы херектер министрлериниң ораактыла-ры, чөвүлелдер болгаш өскертер база киржип тур-рар.

Ол-ла хун Чехословак Со-циалисттик Республикаың ча-аа комитеттиң хуралың киржикчилери — даштыкы херектер министрлериниң ал-далы дээр шайлагга тургу-скап.

Ленинчи суббоникке уткуштур

ДЕМНИГ ҮНЕР

Күш-ажылдың байырдалы— апрель 16-да Чоон-Хемчик районнуң хереклекчилер ни-целелиниң коллективни идея-лык киржир. Ол хүн ажил-че 496 кижжи үнер. Олардан 118 кижжи боттарының тус-тус ажилдар чөргөсү хууээр. Ол хүн ажилдап кылган түң-дөн 910 рубльди беш чылдың фондүзүңе шилчидер.

Район, белектел конторазы-ның ажил-ишчилери скар-тар, магазинер десиксээр аштан, арыглар, кудумчу чаагайжыдылгага киржир. Садыг, чөмөннелге черлери, колбаса кылдыр пех 0,5 тонна

кондитер кылдырып, 350 кг колбаса аймаан бүдүрер, 354 рубльдиң ажилын кылдыр. Ол коллективтериниң сантехникте-рин болгаш көчөгүлери 10 тонна демир-дес аймаан чыгар. Чадаанда 463 дугурамы КМК-ның коллективинде 130 кижжи суббоникке үнер, 62 кижжи боттарының ажилдар чөргөсү ажилдар. Дөрт кижжи кманп алган кивар-чар материал-биле ажил-дар. Инитизи-биле 3 муң рубльдиң ажилын кылгаш, оон 765 рубльди беш чыл фон-дүзүңе шилчидер.

К. МОНГУП.

А ЖЫЛЧЫННАРНЫҢ ИДЕГЕЛДИГ СӨЗҮ

Москваың идик даярлар «Заря» каттыжышкыны ажилчылар, куртуң бугу-ле күш-ажылды коллективте-ри ишкеш, чалгыс хоорай чуртуугулары — москвичи-ларны апрель 16-да коммуни-сттик суббоникти эртерин дугайында саналың өөрүшкү-дүгү дөтөң.

Коммунисттик суббоникке белектел штывың аңаа болган хуралыңа апрель 16-ның шалкың дөтөңгө беле-ктел талазы-биле чүү кыл-дылганын чугалашкан.

— Бистин коллектив бо чылым эркен чылдың суб-бониктиң түңнелдерин ажалыр шиптирлээр: ол хүн 25 муң эжеп идикти бы-жар тургаш. 27 муңу бы-

жып белектээр бис. Апрель 16-да складтан чыг-ат албас — кманп алган материал-ыс-биле ажилдар бис—дөд, ийги бажың чектиң парто-ро секретари В. Беликова чугалааш.

Тоску нектиң идик даярла-чы В. Пучкова мында дээр: — Бистер куралыларың сапал көргөш, апрель 16-да улам-па шынарлыг, бедик бугурукчулуг ажилдар бол-гаш херекжениң болгаш уугуларга 2000 эжеп идикти даярларын шиптирлээр бис. Эңгел даалгалың сес шак-тын орунуга 6 шак иштинде кууседир бис.

А. СУЛДИН, СЭТА-ның көрр.

ШАЛЫКЧЫНЫ БИЛЕ КИРЕР

Часкы тарылгага белектел ажилдары Эриң районнуң советтарында болгаш сель-хотезинка каттыжышкы-нының район салдырың механизаторларыңа хүнүн чутула айырымдарың бир-рөөс болуп турар.

Бо чылым инитизи-биле 6940 га черге чакыр чер ажил-дарың чорудар. Оң иштинде 2970 га черге тарва куула-ларың, 3157 га черге чалгыс чылдың уштарың, а 800 га черге кукурузаны тарың. Ол ышкан 20 га черге карто-фельд, 3 га черге поага куула-ларың оодутур.

Бо чылдың часкы тарылга-зыңа эркен чалың болгаш күзүң 4540 га чериң белек-тенип. Ам 2100 га чериң уду-кардыр көрдүң турар. Чалгы болгаш күсүң чер та-ларың планнарың. Ленин аттыг, «Чая орус» совхозу-ры бажы эвес чоруткан бол-гаш чериң уду кардырлар бо ажилдарыңга 3-4 хо-лукта кылып алмырың ар-газы бар.

Часкы тарылгага белектел ажилдарың чоруп турары-ның дугайында айтырың чо-токта чаа болуп эркен ар-гөрдөстүр каттыжышкыны-ның хуралыңа чугалажып көргөн. Аңаа белектел ажил-дары Ленин аттыг, «Чая орус» совхозтарда организаастыг чо-

руп турарын демдөтөң, Часкы ажилдарга 108 трактор, 190 автомашина, 36 секлка, 29 куула-тың, 65 илбир бол-гаш кедээ ажил-агый оон ке-даа техникаларын кирер. Оң хүнерде 48 тракторнуң 39-у, 46 автомашинаның 39-у, 36 секлка, 29 куула-тың, 65 илбир бугуру-биле септетти-гөн.

Хову тургаларында чур-тага черлерин, кызыл-буу-ларын, чунар-бажыңнарын септеп дооскан.

Чазын чажар 1008 тонна урезиниң 650 тонназы беле-ктел алган. Артал 360 тонна урезиниң бо хүнерде сөөртүп турар. Тарылгага киржир 142 механизатор тус-кай өөрдөлдөп эртен.

Районда сугаттыг черлер база бар. Аңаа ажилдар сугаттычлар Саматагайдың сугаттычлар системаларың эргелдизин тускай эртен-дерин уаутуугулары-биле өөрдөлдөп эртен.

Оң бирги беш чылдың үш-кү чылымы тарылгага кирер үе чокушалап. Часкы ажилды кыска хуусаада бе-лик шиптирлү доозар дээр хову ажилдашкылар шу-дур белектенип турар.

Н. БЕГИН, Эрлин рай-хотескомунуң ке-дээ ажил-агый эргелдизин начальниги.

Кажсан-даа, каяа-даа быжыг чурум дээр

ҮРЕЛИИШКИН-НЕ БОЛБАС БОЛЗА

Эрткен чылды бригада эки көргүзүлгелер-биле доозуп, ту-дуг-монгаш ажилдары кылдыр планнамыны кууседип алган бис. Ынчан, бо чаа микро-районга 80 аал чурттар кал-бак панасидик бажыңны ту-дун эгелдизин. Материал Кызылдан утук чок кооп турду. Прагара урелаш-кирер-даа турбаан. Тудуг-монгаш ажилдарың бедик темпизиг кылып, эртен чылдың сөөлү үш айымы планнарың кууседип, хари-нда мурунчакы коллективтер-ниң салгыга кирди, ол ажилдыкы дөң мактады-ныс-даа. Ынчан тудугчулар-ның күш-ажылчы тура-соруу бедик, ажилдык ажилкыч болгаш бугурукчу дээр кылмаа көчүгү турган. Ын-чанамак аргазы чок. Чүгө дөргө бистин коллективтик тудугчу бригадыга ажил төлөвдери саларда, ажил-чыл кижжи бугурууштур бри-гадыны кылган бугурууштур чө-гуур ажил-херекте база ко-лектив ай саанында планың

оонаалдарын куусеткен тур-дуг дээр үлүш хууда кайы хире киргениң барымдаа-лаар турган.

Бо чылдың январда бри-гада планын кууседип алган. Февраль, март айларда кор-гүзүт басырар. Моон кол чылдагыны — кедүер кра-ның ажилдадылганы барган. Кран февраль 24-те турган. Кижжи болаарга, үрелиштин улуз эвес-ле киретип. Ындыг-даа болза, олу дөргөн элер ажилдары талазы-биле № 15 механизация эргелдизин (оон мурунда Чаа Шагаан-Арыга турган № 14 механизация эргелдизин) аман ча-гыттып кылдыр кылган каан) уаутуугулары херекке алы-бай, ишчелер болуп, айты-рың шиптирлээр чадап турла-ла, холук, хуусаа улап барган. Барык чөргөс ажил-чыл ажилдашкан. Бистин ту-дугушка херек бугурууштур халалар, дөвүлээр болгаш өске-даа тудуг материалдары Кызылдан кооп турла-турла, ам туура-ла оонаалдар кал-

ган. Ону дүжүрүп алыр дөң коюмыста уругулар садыңың туудуңда ажилдап турар бригаданың 25 тонна чүгүс көдүрер битекеск күчүгүс кранын ачылар уугура үр-гүлүгү таварың келдиң. Мындыг байдал кайы-даа бригадала тарымча чок. Бир-рөөзиниң ажилын кылдыр дөң оскен аңаа туруп алыр. Бо таварыгада ажил-дын ажилчыны, сагыла-чурумун экинчиң дуга-йында чүңү чугалаар боор! Аңаага туруп келер шак мындыг чептестер күш-ажыл-дың сагыла-чурумунга, ажилчыларын ниити тура-йыңа коңуч багай са-ларды чедирер деп боодар мен.

Коллектив бугурууштур эки чүрүмү турутуу алыр дээр, бугурууштур бугурууштур, коллектив бугурууштур чыг-ат-биле доктаамал халалар, ажил-чыл иш, билдизиг ор-ганаастаа херек. Чүгө бо таварыгада быжыг чурум дээр, бедик бугурукчулук ажилды дөң демсепип болур. Майда хамаарыштыр бри-гадам чижээ кирейиң. Кран ажилдадылганы барганда, ме-йрээ хей айтыр тургустунуп келген. Чижээ, тудугчулар-ны каяа,

ЖУШ-АЖЫЛДЫҢ ХООЧУНУ МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыы

(Тончуз, Эгеи № 81
Шыла).

Тас Иргитовна Сайбуу—То-
ка аттыг сохотуң ажалчы-
ны.

Александр Спирidonович
Семьякин — Холу-Асымниң
№ 18 геология-инженер пар-
тиялык орунбасчы.

Анастасия Дмитриевна Тур-
басова — «Тыва кох» тузуг
трестин №555 РКМ-ка шеер-
лектериниң комплексти бри-
гадаыны башкарып.

Хурала Дондуконна Хо-
ва — СССР-ниң 50 чыл ат-
тыг сохотуң ветерандары.

Сиринмаа Арантаповна Шо-
жан-оол — Тока аттыг сохоту-
ң ажалчыны.

Фанна Васильевна Шади-
на — районун аңг-чем скла-
дының эргелечини.

«Тыва КОБАЛТ»
КОМБИНАТТАН

Нина Михайловна Андри-
енко — Културга бажының
төдүмү.

Галина Исаковна Баранова
— санаторий-профилакторий-
ниң повары.

Николай Васильевич Векши-
н — чер адааның ажалчыны

Ажалчыны.

Воплава Фомич Воронович—
чер адааның ажалчыны.

Петр Васильевич Корьев—
энергетиктиң слесари.

Анна Трофимовна Ляко —
аппаратчик-гидрометаллург.

Надежда Ивановна Пережог-
ина — аппаратчик-гидроме-
таллург.

Александр Егорович Поты-
личин — лаг мастери.

Михайл Ильич Романовский —
транспорт цехиниң зола-
чыны.

Иван Иванович Степанов —
директор септариниң слес-
ары.

Виктор Тихонович Сидкин —
валентинчик.

Валентин Львович Федоров —
чер адааның ажалчыны

УЛУГ-ХЕМ РАЙОНДАН

Вера Тимофеевна Бабкина —
Тыва АССР-ниң Дээди

Тыва АССР-ниң Дээди

Кызыл хоорай,
1983 чылдың март 29.

Улус революцияны камгалап турар

Мапагуада тропиктик чай
тонуп турар. Оруктар
кыдында, никарагуа найы-
сылдаа наастап-шимзон төй-
лерде, Мапагуа хадун эри-
териниң кырында изиг ху-
нук кургадыл кааны сары
оң-сигенин өрттөткөчү турар.
Дудуксук көк иш хоорайны
мырш шыа алган, президент-
тиниң ордугу, элчин черери,
хазактың албан черери, де-
летейиң «Никарагуа» либ-
ре» дээр ажалчылар бажыны
турар. Тискала деп докуну
кырында бекил иш-буестун чы-
дап каап турар.

Мапагуада болган Гранад-
дан найысылдаче куртуң
орукта чык маппалары
манашкан, никарагуа чай-
ның хайыраан дүжүдүн чү-
дүргөн тергеништерин
сөөктөн элчиндер-даа оола
чоруп турар. Шыгыштың ча-
рыкта болган шуут-ла куду-
мучаа бекил бажыны, а-
пельсиннери, манго, ана-
пастары, элденелер аттар-
гы бистин бибеленин-даа
уа-чынистерин сатп турар.
Ус-дартаннар, ажалчынар,
албан-хаанчылар ажалчылар
черлериниң далайын чоруп,
ак-көк хонтериниң школачыла
сөөктө кижир манашкан эр-
тин турарлар. Мапагуада
амырлар ажалчының бу-
бизе хайыгып турар.

Илгалаа-даа бир эсес
кычканелык хайтарган коор
чүбө болга, кижирдерин ары-
шпайыш шыгыраанын элден
болт. «Баррикада» солунуң
комбинатынын мыршын та-
нымаа чаа раскан онгулар
баз. Июль 19-уз аттыг ре-
волюция шуолуе эи-не яны-
буру наам-халары болган
профессиялың никарагуа
боо бооларына болган гра-
нада шыаадырына өрөшүн
турар. Милитаристтериниң
болган куртуң албан черери-
ниң бажынылар автоматчи-
лаи тайымалды турарлар.
Хушун-е телевидение сав-
динок Чекестик Куптерин
инструктор чүбө чугала-
лап, боо-чепестик калчаар
ажыларын аргаларына
өөрдөп турар.

Кажан Мапагуаа импртүн

АГРЕССИЯ КАЛБАРГАН

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Ника-
рагуага чыдаа Аймыл чок
чорук човуелениң Гондурас-
тын девиссиринден ол чурт-
ка узур агрессия үгедешчи-
кенин күнчезин турарын
дыпаткан.

Бизде үгедешчинер
ол бүгү девиссирини шыа ап
болур улуг дайын чорудула-
мыче хуула берип болурун
Аймыл чок чорук човуелени
Никарагуаның тевээлекчи-
ниң куртуң чыдаа болган.
Гондурас тохондан турар сома-
жы төрбөчелерини аргалары
Никарагуаның девиссирин-
де база катан шугунуң и-
репир ордолжың деп турар.
Хушун-е телевидение сав-
динок Чекестик Куптерин
инструктор чүбө чугала-
лап, боо-чепестик калчаар
ажыларын аргаларына
өөрдөп турар.

Амгы америк администра-
ция сандынок улусчу ре-
волюцияны бажың, чок кы-
рыңче чүткүшүшкөн, ол бүгү
халлаахчыларын башкарып,
детикн база ажал-хорепка-
биле халыктың, контрреволю-
туг плөгеттерин америк че-
ре өөрдөп, аларга ГРЭ-ни
дамчыштыр чажыт меделер-
ни дамчышты турарына Ника-
рагуаның чалааның ажал-
кы дүвүрү турарын чагаада
дыпаткан.

Амгы америк администра-
ция сандынок улусчу ре-
волюцияны бажың, чок кы-
рыңче чүткүшүшкөн, ол бүгү
халлаахчыларын башкарып,
детикн база ажал-хорепка-
биле халыктың, контрреволю-
туг плөгеттерин америк че-
ре өөрдөп, аларга ГРЭ-ни
дамчыштыр чажыт меделер-
ни дамчышты турарына Ника-
рагуаның чалааның ажал-
кы дүвүрү турарын чагаада
дыпаткан.

ШЫН

«УТКА 25 чыл» совет-
тун ажалчыны кооперация-
ның салгычы.

Татьяна Тимофеевна Белова
— куртуңниң районда кон-
то-разынн потаруучу.

Александр Овасич Достай-
оол — «Улуг-Хем» солунуң
редакцияның бухгалтеры.

Елизавета Ивановна Косо-
бутская — районун улуг по-
вары.

Наталья Ильинична Кураева
— чонун амырлар ханды-
рылазынын районда бугуру-
ге эргелелин ажалчыны.

Дириннай Монгушев
Лопсан-Доржу — «Ак-Турт»
сохотуңун малчыны.

Бичин-Уруг Кок-оолова
Сат — Арыскан сес чыл шко-
лачыны ажалчыны.

Мария Федоровна Сорокина
— чонун амырлар ханды-
рылазынын районда бугуру-
ге эргелелин дааранчыны.

Мария Степановна Степ-
учкина — «Шапопартистор»
трестин чуртталга-ажылда
участоктуң вахеру.

Зоя Чамбаловна Толума —
Чоа-Хол ортокм школазынын
ажалчыны.

Анна Сергеевна Труман —
районун салгычыны.

Летия Ивановна Тюкакина
— Шаган-Амгы хоорайны
№ 3 алыс-саччыны ажалчыны.

Советиниң Президиумунуң
Даргазы М. МЕНДУМЕ.

Советиниң Президиумунуң
Секретары Н. БОЙДУ.

Кызыл хоорай,
1983 чылдың март 29.

Улус революцияны камгалап турар

олярны агрессия кылдырыңче
күткүп, ону «хамааты
дайыны» болган харын-даа
«сандыноктарын» дурок
бу-чүрүмүңа улуг тура ха-
лыкыны кылдыр көргү-
зөп ордолжып турар. Биз-
де хоорун болган топ-меге
чулукчуруңкаа кым бузу-
ру боор? Чаа эри-нагыра
черин, ону кымлар болбазын
билдир, ажалда турар бо-
дур, оларга хуулуңи берген,
бизге бизге кижирлерин
номчуп, бизин турар кылдыр
өөрдөп, ажалчынының
болган тарааччынының
ажы-тодориниң университет-
тин эжиктерин хостуг кыл-
дыр ажалды берген болгай-
деп, Омар Кабесас уламчылап
чугалаан. 1979 чылдың чайы-
нында Мапагуага, Эстелге,
Масанге, Грандада, Леонга
аргалаанг үгедешчинер-
ни кылып, богу чаш уру-
дарын жүзөл чок өлүрүп
турар кижирлер боттарыны
чидалары-биле калдыр «ха-
мааты» болган калдыр «чаа
демократик» корум-чүрүмү»
эжик турармы?

Никарагуа ажалчынар,
тараччынар, студенттер,
школачылар боттарыны то-
роон чери мадыралың-биле
камгалап турарлар. Оларын
бироза 14 харын Мануэль
Лопес «милитарно старшын»
отрядында бир чыл тулук,
оң суруңче халдап келген
эсес каш дөрбөчелерин
узуткаан. Бизде эрес-дизим,
мадыралыг чоруктарын чи-
жектерин хойчу көргүзүп бо-
лур. Дайынчылар Виктор
Роблето, Фелипе Кастильо,
Марко Агире олар Бакайо
кемин чачына тулукчу-
ка мадыралың-биле алтешер.

Национал хосталган
сандынок фронтунуң На-
ционал удуругулааның ке-
жигүрү, республиканың ви-
ли херектер министри Т.
Борке калжылаа мингилан-
ге чүбө чугалаан, дайынчи-
лары аймылды дайында
улуг оон-даа арык аар-берге
тулукчуңкаага белен тура-
рыңче кыйгырар.

А. ТРУШИН,
СЭТА-ның корр.

Чыскаалды кижикчи-
лери негез.

Чыскаалганының хуу-
лан резолюцияны чурттуң
парламентинге дамчызып
берген. Бизда айтылган бо-
ла: «Сонгу Атлантыкын
блугу империялыны эрге-
ажыны камгалап турар».

Чыскаалды кижикчи-
лери негез.

Чыскаалганының хуу-
лан резолюцияны чурттуң
парламентинге дамчызып
берген. Бизда айтылган бо-
ла: «Сонгу Атлантыкын
блугу империялыны эрге-
ажыны камгалап турар».

Чыскаалды кижикчи-
лери негез.

Чыскаалганының хуу-
лан резолюцияны чурттуң
парламентинге дамчызып
берген. Бизда айтылган бо-
ла: «Сонгу Атлантыкын
блугу империялыны эрге-
ажыны камгалап турар».

Чыскаалды кижикчи-
лери негез.

Чыскаалганының хуу-
лан резолюцияны чурттуң
парламентинге дамчызып
берген. Бизда айтылган бо-
ла: «Сонгу Атлантыкын
блугу империялыны эрге-
ажыны камгалап турар».

ШЫН

БӨМБҮРЭКТИҢ СУДАЛЫ

АВТОМАТТЫҢ БАШКАРЫЛГА СИСТЕМАЗЫ

София. Ильячевск.
Вариниң Кара далайда эи
улуг делегей паром шугу-
мун күчүзүң улуттарына
автоматтыг башкарылга си-
стемазы дугалаар. Ол систе-
ма совет болган болгар спе-
циалистер тургузуң турар.
«Паром» деп автоматтыг баш-
карылга системазы чүдүрүп,
дүжүрү бүгү ажалдыны
контрольдап болган чүбө
чүдүрүп демир-орук состав-
тарын паромнар-биле чоруда-
рын башкарып.

Нарил паром комплекси-
ниң бүгү эволюцияны ажал-
ды башкарып, холбаштыра-
рыңа акы-дупма ийн чурт-
тарың транспортчуларыңга
«электроник диспетчер» ду-
лаар. Чинээ, бир суднонуң
чүбүң дүжүрү барык бир
шак дүрдүрүп. Он-он чүбө
демир-орук вагонының ху-
лаң алыр паром буруу
чыдаа немелде үш рейсти
кылып болур.

Совет Эволюция болган
Болгарияны аразыңа са-
дыг харылааларын калбар-
тырыңа далай дамчыштыр

Социал ол чидиг чөрүл-
чыл хире уеде тургузган
турар. Францияны эи улуг
профессиялы каттыкчыны-
ның — Күш-ажылдыг бу-
гунни конфедерацияны
(КФК) кыйгыры-биле
«Ситроен» деп автомобиль
фирмазының заводтарын
ажалчылар эртен чыдап
чазыныла ажал сома-
дыныкыны эгелен. Күш-
ажыл байдалдарын экинчи-
дө, ажал төлөвирин билдир-
ни, хуу полицияны дүжү-
рүн ажалчылар деген ту-
рар. Ажалчы чоңарын нор-
дугураңа болган шаажы-
лаага таварыштарыңа хуу
полицияны бугуруңа эелери
ажылап турар.

ЧУРУКТА: «Ситроен» за-
водтарының ажал сомакы
ажалчыларының Париж
хоорайга болган чыскаалы.
СЭТА-ның фотохроникаы.

ДИПТЕРДЕН МЕДЭЭЛЕР

БЕРЛИН. ГДР-ниң демир-
оруктарында мастралары
электрикерлерин ажал-
ды уламчылап турар. Амгы
уеде Берлинниң демир-орук
дөрбөчөниң муруну уастан-
тарын база ол ышкан рес-
публиканың найысгалынын
дөвөсиринде чамалы ма-
гистральларын электрикчи-
лерниң талазы-биле соруда
шынтыкталып турар. Бо
беш чылды дугузулаа
(1985 чылга чедир) шуугу 820
километр демир-орук элек-
триктери планаттыптар.

Дизель локомотивтерин
электровозтор-биле созуурга,
кылар чүдүзүң чарыдалы
ийн-үй катан ээсөөр дээр-
ниң специалистер сапан үн-
дүргөнүр. Биздагы демир-
оруктуң кол-кол магистраль-
дарын электриктер чорук
ГДР-ниң улус ажал-ажылга
бизги черегиниң ужу-
дуздыг болуп турар. Ол
болта чок оруктарын чүбө
эрттирер аргаларын улутты-
чар болган автомобиль-
биле чүбө сохотуңуң хемчээли
кызырар.

МАДРИД. Барын Европа-
да «Панавия» эвиле биле
«Макдоналд-Дуглас» дээр
америк авиатугу фирмалы-
ны аразыла Испанияга чаа
дайынчы самолеттар са-
лар хой миллион түнүг са-
дыкчылык кылырынн ре-
розын испан чалак-биле ча-
рар эрге «зон калжы-дошук»
адаанынган темелес калбар-
ган. ЭФЭ информация аге-
риялың маалымал турары-
биле алдыр, «Панавия» бо-
дучун «Торнадо» дээр шүүр-

Ажылдагы 1982 чылдың
агуст кижирин 315 муң кило-
ватт күчүгү станцияны
байтайгы энергостангу бир
милларды хире киловатт-шак-
ты ажалдан кылган. Телеви-
дезде көрдүгөн дөрт энер-
гостанг ажалдаа кижирер.
«Рамини» күчүзү 1200 муң
киловатт чедер.

Чуртун эи сонгу талазы-
да Муган хоовуларың чаа-
гай шалдыри сугат чогулдан
могези-биле кадыч чыткан.
Тарааччыларын бөдүң кээ-
жы-агыл херексел-биле
ажалда бугатары-биле Аракс
кемин эрктетире хергиз
черини сугатары болур ар-
галыг. СССР биле Иранын
аразыда экономиктиг болган
техникти кады ажалдаагы
дугайында дугурулган 1983
чыдаа салгыныны соода
«Аракс» дегелдериниң бол-
ган Миди-Муганын плоти-
на-

ШЫН

Социализм чурттарында

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН
КУРЛАВЫРЛАР-БИЛЕ

© ПРАГА. Прагалың «Тес-
ла-Голешович» деп электротех-
нисттиг заводунуң коллек-
тив 60 чылдыг бирги квар-
танг чиг-этин болган материал-
дарын күсел-биле мартыл
тоңчулуга 8 шактыг ажал
хушун эрттирген. Эзөө каш
миллион кроң ажалын про-
кызылган, хоорайларын 100
километр кудумчуларын чы-
рыдырыңа четир эзөө каш
муң лампаларын бугуруң.

Бугуруңа чериниң эзөө
каш бригадалары чыл дугу-
зула камнап алдынган чүдү-
лериң күсел-биле 4 хуң
ажылдарын саалаан. Ол
эзөөсириниң заводка изин-
ган дөтөжөн. Камнап алдын-
ган чиг-этин болган мате-
риалдарын ажалдаа дөш
шымчээлиң заводтуң цехте-
ринде, бригадаларыңа улам
калбарган. Чиг-этин болган
оске-даа курлавырларын
камналагын чедип алган
ажалчыларга акша маппа-
лап тылып турар. Мычан-
га камнаага күрүңге-даа,
ажалчыларга-даа ажалыг
болур.

«Тесла-Голешович»
деп электротехнисттиг Пра-
галың бүгү бугуруңа чер-
детиң турар.

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН
КУРЛАВЫРЛАР-БИЛЕ

© ПРАГА. Прагалың «Тес-
ла-Голешович» деп электротех-
нисттиг заводунуң коллек-
тив 60 чылдыг бирги квар-
танг чиг-этин болган материал-
дарын күсел-биле мартыл
тоңчулуга 8 шактыг ажал
хушун эрттирген. Эзөө каш
миллион кроң ажалын про-
кызылган, хоорайларын 100
километр кудумчуларын чы-
рыдырыңа четир эзөө каш
муң лампаларын бугуруң.

Бүгү бугуруңа чериниң эзөө
каш бригадалары чыл дугу-
зула камнап алдынган чүдү-
лериң күсел-биле 4 хуң
ажылдарын саалаан. Ол
эзөөсириниң заводка изин-
ган дөтөжөн. Камнап алдын-
ган чиг-этин болган мате-
риалдарын ажалдаа дөш
шымчээлиң заводтуң цехте-
ринде, бригадаларыңа улам
калбарган. Чиг-этин болган
оске-даа курлавырларын
камналагын чедип алган
ажалчыларга акша маппа-
лап тылып турар. Мычан-
га камнаага күрүңге-даа,
ажалчыларга-даа ажалыг
болур.

«Тесла-Голешович»
деп электротехнисттиг Пра-
галың бүгү бугуруңа чер-
детиң турар.

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН
КУРЛАВЫРЛАР-БИЛЕ

© ПРАГА. Прагалың «Тес-
ла-Голешович» деп электротех-
нисттиг заводунуң коллек-
тив 60 чылдыг бирги квар-
танг чиг-этин болган материал-
дарын күсел-биле мартыл
тоңчулуга 8 шактыг ажал
хушун эрттирген. Эзөө каш
миллион кроң ажалын про-
кызылган, хоорайларын 100
километр кудумчуларын чы-
рыдырыңа четир эзөө каш
муң лампаларын бугуруң.

Бүгү бугуруңа чериниң эзөө
каш бригадалары чыл дугу-
зула камнап алдынган чүдү-
лериң күсел-биле 4 хуң
ажылдарын саалаан. Ол
эзөөсириниң заводка изин-
ган дөтөжөн. Камнап алдын-
ган чиг-этин болган мате-
риалдарын ажалдаа дөш
шымчээлиң заводтуң цехте-
ринде, бригадаларыңа улам
калбарган. Чиг-этин болган
оске-даа курлавырларын
камналагын чедип алган
ажалчыларга акша маппа-
лап тылып турар. Мычан-
га камнаага күрүңге-даа,
ажалчыларга-даа ажалыг
болур.

«Тесла-Голешович»
деп электротехнисттиг Пра-
галың бүгү бугуруңа чер-
детиң турар.

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН
КУРЛАВЫРЛАР-БИЛЕ

© ПРАГА. Прагалың «Тес-
ла-Голешович» деп электротех-
нисттиг заводунуң коллек-
тив 60 чылдыг бирги квар-
танг чиг-этин болган материал-
дарын күсел-биле мартыл
тоңчулуга 8 шактыг ажал
хушун эрттирген. Эзөө каш
миллион кроң ажалын про-
кызылган, хоорайларын 100
километр кудумчуларын чы-
рыдырыңа четир эзөө каш
муң лампаларын бугуруң.

ШЫН

ШЫНАР БЕДИДЕР ДЭЭШ ШИМЧЭЭШКИН

© УЛАН-БАТОР. Продук-
цияны шымары бидер
дөш массалыг шымчээлиң
Моолдун экономиказын че-
дикчилниг хожудериниң
кол факторларың бирөөн,
амгы беш чылдыг даалгала-
рын хуусаа бетинде күсөдир
дөш бүгү чонун социалист-
тик чарыкының тулус кээ-
болуп турар.

«Шымарың бригадалары»
хой бугуруңа черлериниң
тургустан. Продукцияны
шымары бидер чугула со-
рулашы шынтыкталыңче те-
лөтүң улуг ол бригадалар
кирпиктерин турар. Оларын
күшүлүг күш-ажалын чү-
бөсирде эртен беш муң пла-
ның үзүндө шымарын
бирги категорияның кы-
лыгы тос катан, күрүң-
ниң шымар дөмдөз тымыс-
кан продукцияны хемчээли
дөт катан новдугу.

Совет бугуруңаларын
мурнакы дугулаагы кал-
баа-биле ажаллаан бедик
шымарыг продукцияны бугу-
дүрениң идигит болуп тур-
рар. Чинээ, Улан-Баторуң
хемс фабриказының пес-та-
вычылары шымар башка-
рының Лявотун комплексти
системазы республикада ха-
мыкы мурал шынтыкталган.
Ол системазы шынтык-
талган ажал түнелде бугу-
руңа коллектив чыл бугу-
руңа миллион тургиктиң ору-
газын ап турар. Күш-ажы-
ды организастарың деп.

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН
КУРЛАВЫРЛАР-БИЛЕ

© ПРАГА. Прагалың «Тес-
ла-Голешович» деп электротех-
нисттиг заводунуң коллек-
тив 60 чылдыг бирги квар-
танг чиг-этин болган материал-
дарын күсел-биле мартыл
тоңчулуга 8 шактыг ажал
хушун эрттирген. Эзөө каш
миллион кроң ажалын про-
кызылган, хоорайларын 100
километр кудумчуларын чы-
рыдырыңа четир эзөө каш
муң лампаларын бугуруң.

Бүгү бугуруңа чериниң эзөө
каш бригадалары чыл дугу-
зула камнап алдынган чүдү-
лериң күсел-биле 4 хуң
ажылдарын саалаан. Ол
эзөөсириниң заводка изин-
ган дөтөжөн. Камнап алдын-
ган чиг-этин болган мате-
риалдарын ажалдаа дөш
шымчээлиң заводтуң цехте-
ринде, бригадаларыңа улам
калбарган. Чиг-этин болган
оске-даа курлавырларын
камналагын чедип алган
ажалчыларга акша маппа-
лап тылып турар. Мычан-
га камнаага күрүңге-даа,
ажалчыларга-даа ажалыг
болур.

«Тесла-Голешович»
деп электротехнисттиг Пра-
галың бүгү бугуруңа чер-
детиң турар.

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН
КУРЛАВЫРЛАР-БИЛЕ

© ПРАГА. Прагалың «Тес-
ла-Голешович» деп электротех-
нисттиг заводунуң коллек-
тив 60 чылдыг бирги квар-
танг чиг-этин болган материал-
дарын күсел-биле мартыл
тоңчулуга 8 шактыг ажал
хушун эрттирген. Эзөө каш
миллион кроң ажалын про-
кызылган, хоорайларын 100
километр кудумчуларын чы-
рыдырыңа четир эзөө каш
муң лампаларын бугуруң.

Бүгү бугуруңа чериниң эзөө
каш бригадалары чыл дугу-
зула камнап алдынган чүдү-
лериң күсел-биле 4 хуң
ажылдарын саалаан. Ол
эзөөсириниң заводка изин-
ган дөтөжөн. Камнап алдын-
ган чиг-этин болган мате-
риалдарын ажалдаа дөш
шымчээлиң заводтуң цехте-
ринде, бригадаларыңа улам
калбарган. Чиг-этин болган
оске-даа курлавырларын
камналагын чедип алган
ажалчыларга акша маппа-
лап тылып турар. Мычан-
га камнаага күрүңге-даа,
ажалчыларга-даа ажалыг
болур.

«Тесла-Голешович»
деп электротехнисттиг Пра-
галың бүгү бугуруңа чер-
детиң турар.

Чүбө сохотуңуң улуг ро-
ду ойноп турар. Совет-болгар
демир-орук паромунуң су-
нолары-биле чүбө эркен
чылын бекиң улус ажал-
агының барык үш миллион
тона чүбүтерин сөөктөн.

КАМНАП АЛДЫНГАН

КЕЖЭЭКЕЙ

Бистия кжаларымыстың Алдынай бешки кжаста өөренип турар. Ол аажон-ла кезең уурт. Бакыч аажымың барык шүтү-дүн кылып билер. Бичип ойнар-кызыңа, плащев боду даарат боор, а ава-зында ам аргырынга өөренип ап турар.

Өөрдөгө чылы төнөр баян Алдынай көдө суур-да чуртат турар кырган-аама, кырган-аачы сүг-же чорутар. Алаа барташ, мал-маган каракажы, аной, курган азыражы, оордө өстүрүп турда-ла чай өрткөн билдиртпей баар. Чай бургузунда ол хой-ле солун таварыла-лары көргөн.

Бир өртөн оордуну суг-гар дээр үнү келген, Алдынай димзөө диниан каан. Од оордунга оожуу чоокшунан келген дим-наар, инда ол ногаала-ры болташ чекетери ара-зында меджоок маргыш-кан турганар.

— Чо-о! Алдынай бис-терин эч-не хундүлөр тү-вө. «Чанталыңар, борбак кызыл помидорлар дээр, кымырны муруй сугта-рып аездөр ийик!» — деп, помидорлар чугалаан.

Ону диниан, шүтү те-чектер чир-шоң кылдыр каттырбышап, чортаары конугу согданын:

— «Чекетерин-чараш-тарым чечип үнү келген-дирлер» деп уун чымкан үнү-биле таалайыч ырла-шыпкан, баштарыны сугбаан чымкан сугтарып аездөр түвө.

— Чараш-чараш, чек-е-аа чараш болза, ажым аездөр болза, чүм дээр боор. Бургузун чун чаа дөө аалдык олгу Дилжик «Огуртер» ам бышкан болгай, оода бирөөдөн ап чыр-дир» деп жүргө, Алдынай оуу канчаар кезет-кен ийик-бистер ол хире үнелгн болганымыс ол-дур — деп, огуртер баш-тың чугалаан.

Согуналар сымрашкан соода өскөрдөн чыдып кагбай мактанганар:

— Ийе, ийе. Ажым аездөр болза, чарашым чоор боор, конугу-ла шын чу-гаалаңдар. Алдынай бис-терин хундү чыгым те-регдээр, хундүн чыгым бистин аравыста бок үнү-терин аптаар, кымдан-даа артык херек болганымыс ол-дур — деп, мурун бу-лаажым чугалаанар. Морковтар, капусталар, арбузтар, редисналар баа-маргылаалдан чыдып ка-габай шугула-ла үнгөнөр.

«Ой, ат болду. Бир өвөс оордотта шүтү ногаалар, чекетер маргыш, туз-чүтү үнү болза, оон соода димки оордотту кайн та-шып шыдаар — деп болди, Алдынай оларны канчаар оосуктурар аайын тыш-пайн, диниалап турган.

Ногаалар-даа, чекетер-даа» биз-диз маргы-жып турганар. Ол мар-гылаага чүгө шала ола-лаш үнү турар карто-фельдер киришпей дин-нап, бакын чайып турган-нар. Оларым кезек диниан тургап, улуг картофель чугалаан:

— Эх, тенекейлер! Силерин-даа! Алдынай си-дерин кайы бирөөнүн хоумалдыгы бе? Чүгө маргышым турарман о? Ол бистерин шүтүуеу-ска, шүтүуеуеу эин азырап, оотурп тувар-дыр. Кезең, аажымың көрөс си-лер бе. А бо дужууста бакыңдын оордотунда те-чек, ногааларын алгы-кышкызын динианас-тыр си-лер бе? Ол өгүн огу но-гааларым сугтарып бо-ла утуп аар, ынчанган ола-ры сускан-кагып, алгы-жип-да турар. А бис чү-дөш маргышар бис, чяг-жыс өгүн оордотунда амыр-толзон өзүп турар-дыр бис, эп-найырадып болур ужурут бис. Ал-дынай ам дораан кедир, шмзон-дажынар сокса-дынар!

Шыпал-ла, ону диниан, ногаалар оожургай бер-генер.

А Алдынай чүп-даа динианаан кийи боон, оордотунда халып келген, шүтүзү-биле көгүдү кон-угу меңдешпейн, оларны сугтарып каан. картофел-деринин довураан чым-чыл чорупкан.

Күзүн ол оордотунан конугу байлак дужуту ажал алган.

Кезең кийи кала-даа хундүлөрдү кымыл боор-дур.

С. БАЛЧЫР.

СЦЕНАДА — АГИТКВАРТИРАЛАР

каастаттыган. Агитбрига-дын сценарийи Михаил Ду-дун чедийкиниги кылган.

Эки көргүзүлгөн бир-э-зиге «Тяжелые» сөхтөтүп «Дүжүт» агитбригады ха-мааржыр. Бо агитбригадын сценарийинде эки ажалдан турарларын алган, мактан ырларын алган, ажал-а-гайда чекетерин шүтү-ч-ге согон, сойгалааны көрү-чүлөрүн кичөөгөйи хаара тудуптар. Четпестерин иле-редир агитбригадаларын ба-за бир кол сорулганы тур-бо-же бо чорук Кунгуртугу-н «Тяжелые» чалгыттарын агитбригадын сценарийи-де чок, ынчанган арай чяг-жыс талалын көргүсөн.

«Дүжүт» агитбригадын көргүзүп күсөлдөгү шы-ларын талалы-биле арай ко-ш-кас, сөс, домаан чедир ө-р-дөнн ап чектикпоз, далаш кадында белегетин кылган-ны көсүт. Оон алгач агит-бригадын киржикчилерини көсүткөмнөр чягыс аай өвөс болгон альбому чедир кыл-дынаан, маршуту айт-тынаан. Бо үстүндө алаан-ч-етпестерин санааска агит-

бригадын сценарийи багай өвөс кылдыган.

Баян-Колдун келген «Бра-жылар» агитбригадын көр-гүзү алаа-ла сценарий чок, концерт программанын тур-густунган. Эмблемазы бар-даа болза, эрөгөй, чүрү кааны багай. Күсөлдөгүлөр бир-ле чеге докташтар ийикле азы чызыптар тава-рылгалар болган чок, Ми-диз таварылгада концерт программаны тургузарда та-тыг боданын турган, кич-өөгөйи болур херек. Оон башка концерт номерлери-ни аразында харылаа үс-түп, шынары баксыраар.

«Шамбалы» сөхтөтүп агитбригадын алам таа-рыма чок алааны жюри кижикчилерин демдөгөн. Аг-тиг оскертааны сүмөтүн. Бо агитбригадын көргүзүп өсөлдө сценарий өртүр-чоруп орташ оотуу кош-кас концерт номеринде шы-ларын, номерлерин аразында ха-рылаа чок аларган.

Кара-Хаактан келген «Тя-жы» агитбригадын уду-ртуктуу концерт эгелээрини

чүгө муруу чарымыда хо-биле бийлөй бичип саяалда программалык кыш номер көргүсөн. Ол болза чартык шяп дүргүзүндө үндүр сценарий хамаа чок, чүгө 15 минута иштинде ужуз дөш үндүргөн аржон кош-кас белегеттик номерлер болган. Агитбригадын киржикчи-лери кодузунда школачылар, оларын аразында ийи-чяг-жыс улуг улус бар.

Сутпактын агитбригады бодууж көргүзүп шүт көр-гүсөй барганы хоумалдык. Баян-Колдун, Шамбалыны, Кара-Хаактын агитбрига-даларын концерт эки беле-геттик, олче кичөөгөйи сал-ган чүгө болза, багай өвөс түнөлдө чедип ап болур турган.

Кызыл районун агит-кузтирбигаларын концерт боттарында мурунда салдыган сорулгаларын чедир күсөлдөй шылаанын жюри демдөгөн. 2-ги чери Кунгуртугун агитбрига-далына, үшкүзү «Тяжелые» сөхтөтүп агитбрига-дына тывыскап.

Д. ХУРЕШ-ООЛ.

Шыдыраа

УЛУГ-ХЕМЧИЛЕР УТТУРБААН

Школачыларын чакып дыш-таналарын үсүндө республиканың «Урожай» эки тура спорт нитилелин спортчуларынын болган баш-кылар аразында чемпион ат-дөш шыдыраа маргылаа-зы болуп өрткөн. Шяк-үгө кам-налгалык болдуруу-биле ук чемпионатты көдө спортчу-лар башкылар-биле холуу ой-лаанар. Алаа нитизин-биле 32 кижик киришкен. 22 эр шы-дыраачыларын ортузунга швейцар система баугар тос салып ойнаа. Херожен улус долгандыр ойнаар система-биле база-ла тос оюн салганар.

Дуржулгалык хоочун шы-дыраачылар М. Меңиг-оол бисе С. Идам боттарынын аразында үшкү салгыда хайманшап салгыда чедир деп чоруп ор-ганар. Алаа дугаар оюнга М. Меңиг-оол «Ветрун» то-лоон Родон Монгула ут-турттарга, С. Идам бир сал артык, өсө артыканын му-рай хола берген. Ынчалза-да Мянгуи-Тайганын шыдыраа-чызы С. Шолбан даразында хундө С. Идамы уткан, мар-гылаачынын тергидектизин доктадыккан.

Шяналдыг черже үнери-ниң аргаларын ам-даа чидир-биз Родон Монгуш биле Херте Шолбан шымыр ш-дыраачыларын соондан кел чораанар. Олар боттарынын аразында соолуг салгыта ужу-рашканар. Шянтирлг түн-дөс оюнга Р. Монгуш удура-ныкызын удуу алышкан. «Урожай» спорт нитилелин үшкү черин эздөн, «Урожай» нитилелин чемпион у-а-ты С. Идама тывыскап. Мар-гылаачы база-ла С. Идам шыккан .75 салгы дооска М. Меңиг-оол (швейцар сис-темага удурачыларынын саны деп аларган таварыла-да ажалгаар Бухгольцтын коэффициентин барыла-лап түнөлдө үндүртер) ийи-ги черже үткен. Ынчалза-да Мартыян Меңиг-оолду ре-публика башкыларынын че-мпонун кылдыр чарала. Ийги-чи черде — Х. Шолбан, үшкүзү Эрзинин Нарын ортумак-тык башкызы Н. Чоо-ду эздөн.

Херожен улустуң маргы-лаадына Улуг-Хем районун Арыскан ортумак школынын

математика башкызы Люд-ми-ла Ховалыг чягыс-даа ки-жиге уттурбай, республика-нын «Урожай» спорт нити-лелин болган башкыларын хары угда ийи чемпион ат-ты чаалап алган, өөрүшкү-ма-найлыг аттанып чанган. Эр-зинин төлөзөн Светлана Хай-дып ийик, а үшкүзү — Ба-рып-Хемчик районун баш-кызы К. Даржаа эздөн.

Улуг-Хем районун шы-дыраачылары М. Меңиг-оол 7, 5, 3, Ховалыг — 8 салгы ал-ган, командазын нити са-лаа-биле бирги черже үн-дүргөн. Ийигизиле эрзини-лер. Оларын саны — 13.5.

Шыдыраа спортун иштер-ди сайырадырына төлөткөн салгычылар болган тиве-лөгө чүтүлдү дөш шыа-ла-ларын чырыдышкын ажал-дакчыларын профвалде об-ком маргылаачы киржик-чилеринге тывыскап. Ол шы-дыраачылар Баян-Таа ортумак школынын директору Х. Ала-дып-оол биле Солтур ортумак школынын башкызы К. Очу-р олар алганар.

С. ДАЦЫ.

СУГГА ОВААРЫМЧАЛЫГ БОЛУҢАР

Бистия республика шакып, терең хемер болган хөд-дөр биле байлак. Чыдып тайгы уелеринде каан каг хунерде сугга өштөп, ойнап дышта-нырында улугтар-даа, уру-лар-даа ынак.

Хемперге, хөддөргө ажал, балыкташкын үсүндө, азы алаа дыштанп-даа турар үе-лерде кижиктер сугга дүжүп, амы-тыныдан чарлар тава-рылгалар бар. Ынчанган суг-га айымдыг деп чүвени утайн, сөрөмчелдиг болуру чугула.

Ынчалза-да күзүнчиг өвөс таварылгалар ам-даа тургу-лаар болган ону болуубас дөш ОСВОД-тун республика чөвүзели хемчегтерин ап, ажалды чорутуп келген.

Сугга дүшкөннери канга-лаары-кижиктерин кады, оларын келер үеи дөш-Со-

вет чазактын сагыш салым-ш-кынын херечи-дир.

ОСВОД-тун РСФСР Төп Че-вүзелин сүмөзгөн-биле РСФСР-ниң Чырдыкшын министрствосу болган РСФСР-ниң Профтехобред-леге талазы-биле күрүнө ком-теди чоңуң чырыдышкын болган профтехобредлеге ор-ганнарына чыл саяалда школачыларын чягыс шы-тамылаа эгелээр мурунда «Сугга айыл чок чоруктуу айыл» болган «Сугга айыл чок чоруктуу неделаа» чар-лаар дугайында айттышкын үндүргөн.

ОСВОД-тун республика чө-вүзели, Чырдыкшын ко-мистрствосу, профтехобред-леге эргелели, профтехобред-леге болган ВЛКСМ обкому ол та-лазы-биле кылым чорудар

ажылдарын планын тургус-кан. Белегет ажалдарын үсүндө школаарда болган профтехобредлеге черлеринде өгө органиациялар ОСВОД-тун районнара, хойорларда чөвүлөрдө методикти сүмелери алыр ужурут. Оон ажалда белегет ажалдарын үсүндө ажалгаар тускай белегалар, викториналар, диафильмдер, плакаттар, хуудустары болган өсө-даа нескү агитацияны ап болур.

Школачылар болган проф-техобредлерин директор-лары, партия болган проф-аилел, комсомол органи-ациялары үстүндө ап чорудар хемчегтерге холбатш хар-мысалганы күштөдирери чугула.

М. БОБЫЛЕВ.

Грузияны Кадме камгала министрствозуну онкозо-гия-жык азыгарынын талазы-биле өртөс төүлдө «Рубин» дээр эскерттик санала жанышкан чогадып тур-гускан. Оон дузасы-биле дыка хай салым кижиктер дүр-ген болган чягыс чикчир, аарымы баш удуз тода-ралар болган оон байдалы клердер аралгы.

«Рубин» дээр ЭСМ ажал хунуң иштинде ийи чүс че-дир кижик ишчилер аралгы. Ол-ла үениң иштинде ки-жиктер ыла-болуңу ишчилер ужурут 16 муң токала-ры демдөгөн. Ам чяа аргам аарыг кижик калдыг-даа байлаалы турда ажалга болур.

ЧУРУКТА: биче өртөм ажалдачым А. Сепинашын «Рубин» дээр термографтын дузасы-биле ишчилеге кылым турары.

А. РУХАДЗЕ биле П. ЮХАНОВТУН фотоу.

СЭТА-нын фототехникасы.

Эмч сестрамы И. Уванзай, санитарка Т. Дирин олар эм-чинин далаалган хажык чо-ка күсөлдөргө. Аарыг кижик-лер эмч чогуру үсүндө ки-жик, сымкытыр аар. Ол бү-гү И. Уванзай оал чока кылып турар. Санитаралар аарыг кижиктерге ары-шөөр байдалды тургузуп келген. Оларын оонашкан ижикте кызымаа өскөлдөргө үлөрг боор.

Ч. СУНДУЯ.

Тес-Хем район.

САГЫШ ЧОВАНГЫР

чымдыг. Ол эмбелтеге ажал-дап келген үр болбаан. Ын-чалзаа чоңуң кичөөгөйи кызымак ийи-биле хаара туу-да берген. Бо бүгүн эмчиге ай чыгым эмбеткен үеде эскер-ген мен.

Аарыг кижиктерге шына-ла чок, оларын сөсткелди де-те көрөкчөсүр. Оон ажалын, нарыккалганын кижик көрөс. Бир өвөс ам тывылбайн бар-

ып болза, эмч боду аарыг кижиктерге — тын өнөк боор. Сөсткелди биче, чоңуң кадым дөш сагыш човангыры ол көргүзү чорур.

Е. Молчанова аарыг кижик-лер хулоон ап, эмчтериндеп аналда, чоң ортузунга лекция. Беседаны бола кыла боор. Бо тускайлап беседаны аарыг кижиктер-биле үргүзү чор-дуп, сүмөзгн калып турар.

Буттары сугтуг кижиктер маргашпокадыг чымыг сугта-чипов сугтар. Ол шыкан дитр сугта 100 грамм дуб минтын човангырын калы-лап чымыг сугту баа ажал-лап болур. Буттары дерлер кижиктерге реял хулоонут иктерини, каврон, пейлоу уктары кедерин сүмөзгөн турар. Чүгө дөргө сипеттик, дитр бөстөр болупте чык си-нирбей баар.

Кедер иктерини дезинфе-ксцен болур. Борбак хөвөнчи 40 хуу формалин азы укусе эсеппизинин эналдырыгө өтүргөн, майкыташтарын иштинге суккан, оон солуга орааткан, акыс дугалыг

хааржак иштинге азы цезло-фан халка суккан ийи хо-чунка шыгарар. Ынчаар де-зинфексизон соода, иди-терин бир холдур агааралдыр. Чунар-бакжыла азы душ-ка чунулаа реял талочкалар кедери эржөк чугула. Та-вангай азы салаалар кижик тогала, сугталгы тыптын ке-дө, эмчиге дүргө көртүрүп чүжүрүт. Ынчаан өг-бүлени кижиктерини дөргөс хына-дыр болза, улам аян.

З. ТЫРТЫК-ООЛ.

республиканың санитар чы-рыдыларын бичи-чыннык инструктору.

Эмчинин сүмези

БОТТАН ХАМААРЖЫР

турган, чоорту наамаар. Оон дырктар кымылчан азы чугалаан, кылаанжы чиди, санымчал анаар.

Грибтарын эмбетес бо-ла, чыл-чымы-биле дыргак-тарын аартып чорур. Бо аарыг халдавырдыг болган, чымылчанка. Ынчанган ону үр уеле кызымаккай эмчиге негеттинер. Зиндермофити-дан камгаланышкы хемчег-лери болуң. Салааларын шымылгарын үргүзүп курга-ган, бир өвөс буттар дерлер, сугту болза, чогуур үсүндө эмбеткени дөргө, Сугта экин-геш, чунар-бакжыда чунган, буттарын ылап-ла чодары эр-гежөк чугула.

Буттары сугтуг кижиктер маргашпокадыг чымыг сугта-чипов сугтар. Ол шыкан дитр сугта 100 грамм дуб минтын човангырын калы-лап чымыг сугту баа ажал-лап болур. Буттары дерлер кижиктерге реял хулоонут иктерини, каврон, пейлоу уктары кедерин сүмөзгөн турар. Чүгө дөргө сипеттик, дитр бөстөр болупте чык си-нирбей баар.

Кедер иктерини дезинфе-ксцен болур. Борбак хөвөнчи 40 хуу формалин азы укусе эсеппизинин эналдырыгө өтүргөн, майкыташтарын иштинге суккан, оон солуга орааткан, акыс дугалыг

хааржак иштинге азы цезло-фан халка суккан ийи хо-чунка шыгарар. Ынчаар де-зинфексизон соода, иди-терин бир холдур агааралдыр. Чунар-бакжыла азы душ-ка чунулаа реял талочкалар кедери эржөк чугула. Та-вангай азы салаалар кижик тогала, сугталгы тыптын ке-дө, эмчиге дүргө көртүрүп чүжүрүт. Ынчаан өг-бүлени кижиктерини дөргөс хына-дыр болза, улам аян.

З. ТЫРТЫК-ООЛ.

республиканың санитар чы-рыдыларын бичи-чыннык инструктору.

КЫЗЫЛДЫҢ УРАН ЧҮҮЛ УЧИЛИЩЕЗИ

1983-1984 өөрдөгө чымы-га дараадыла салбырларга сургуулар хулоон алырын чөвөзгү турар:

1. Диржёр-хор.
2. Уаустун хөжүм херек-селер.
3. Фортениано.
4. Ур хөжүм херекселер.
5. Халдыг хөжүм херек-селер.
6. Вокзал-арымын.
7. Музыка теориясы.
8. Чурбуланын.
9. Клуб салбыры (клуб ажалдагынын режиссурам, хөжөмөфил-танпанын).
10. Библиотеканын.

Училищени директорунун алыга кидер билдирши-кыга дараадыл документ-тары килер: аттестат, сөс чыл школазы доосканын дугайында херечиле (боду-биле), эмчи шымылгазы (№ 286 майкы), каар кил-зинин азы бодуруга черини удуруткучууну шымылчан куш-ажал дөргөлдөшүшкө бижилге, 3х4 см хемчөлдүг 4 фото-чурук. Училищеге ки-рер дөш келген кижиктер та-руттугенин дугайында хе-речиле азы паспортту, те-риг билдиз азы килр бижил херечилелди боду көр-гүсөп.

Сөс чыл школазынын соода училищени кирер кижиктер дараадыла өртөмөргө кир-ерини шымылгаларын тудар: шилип алган мергеннигге орус дылга (ликтан), орус дылга болган литературага (аас-биле).

Ортумак школа дооскан ки-жиге мергеннигге, орус дылга болган литературага (чогалды), СССР төөгүзүнө (аас-биле) кирерини шымыл-галарын дужаар.

Кирерини шымылгаларын ортумак тускай өөрдөгө чө-релеринге хулоон алышкын дүшкөрүгө үндөзүлөш, 1983 чылдын июль 5-тен эг-дөш чорудар.

Документаларын училищеге хулоон алышкын дугайында чылаалын парламенттин ху-чунан эгелөөш, 1983 чылдын июль 30-ге чедир хулоон алыр. Өөрдөгө сентябрь 1-ден эг-дөш. Стипендияны ийити чү-рөм баугаар боор. Улусун националлыг урутарын эг-бөзүшкын материалды бай-лаалын дугайында шымыл-галар баугаар кирүренип доуу калдырылганын ала.

Моон алаанда адресте ху-лоон алышкын мергеннигге айтырлар тургусуң бо-лур: Кызыл хойрай, Ленин ку-лмучузуна № 2 бажы, те-лефон № 2-25-79, 2-25-36.

ДИРЕКЦИЯ.

Редакцияның адреси:

667000, Кызыл, Щетинкин болган Кравченко кудумчуу бажы № 3 Телефоннары: Редакторунуң 2-24-63, редакторунуң оралакчыларынын 2-35-24, 2-23-54, хармысагалыг секретаринын 2-23-35, секретариаттын 2-23-35, партия йжи ажалдыр болган улутур киделтериниң 2-31-75, пропаганда болган совет тургузуг киделтериниң 2-37-13, чагаа кидилиниң 2-41-27, информация кидилиниң 2-20-60, култура кидилиниң 2-23-54, көдө ажал-агый кидилиниң 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбейн барганда 2-32-75 телефоне доктаар.

Чыгыт № 464

Солун неделяда 6 катан үнер.